ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
20 Ιουνίου 1985 *

Στην υπόθεση 94/84,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση που υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, το Cour du travail της Λιέγης, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Office national de l'emploi

και

Joszef Deak

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία διαφόρων διατάξεων του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 230 της 22. 8. 1983, σ. 8),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. Bosco, πρόεδρο τμήματος, T. Koopmans και R. Joliet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. VerLoren van Themaat
γραμματέας: P. Heim

έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν

— το Office national de l'emploi, εφεσείον στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενο από τον G. Lewalle, δικηγόρο Λιέγης,

— ο Joszef Deak, εφεσίβλητος στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενος από τον André, δικηγόρο Λιέγης,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το νομικό της σύμβουλο Joseph Griesmar,

μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα ο οποίος ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Μαρτίου 1985,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα πραγματικά περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 27ης Μαρτίου 1984, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Απριλίου 1984, το Cour du travail της Λιέγης υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία διαφόρων διατάξεων του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 230 της 22. 8. 1983, σ. 8).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς που έχει ως αντικείμενο την απόφαση του Εθνικού Γραφείου Απασχολήσεως (Office national de l'emploi, στο εξής: ONEM) περί μη χορηγήσεως στον Deak των επιδομάτων αναμονής που προβλέπει η βελγική νομοθεσία για τους νέους εργαζομένους οι οποίοι, μετά το πέρας των σπουδών τους ή της μαθητείας τους, παραμένουν άνεργοι.

3 Ο Deak, ουγγρικής ιθαγένειας, κατοικεί στο Βέλγιο μαζί με τη μητέρα του που είναι ιταλίδα υπήκοος και εργάζεται στο έδαφος του ίδιου κράτους ως μισθωτή.

4 Τα επιδόματα αναμονής δεν χορηγήθηκαν στον Deak λόγω της ουγγρικής του ιθαγενείας, διότι η εφαρμοστέα βελγική νομοθεσία ορίζει ότι τα επιδόματα αυτά παρέχονται στους αλλοδαπούς και απάτριδες εργαζομένους « μόνο στα πλαίσια διεθνούς συμβάσεως ». Μεταξύ Ουγγαρίας και Βελγίου δεν υπάρχει σχετική σύμβαση.

5 Ο Deak προσέβαλε την αρνητική απόφαση ενώπιον των βελγικών δικαστηρίων εργατικών διαφορών. Το αίτημα του Deak έγινε δεκτό από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, καθόσον το Tribunal du travail της Λιέγης έκρινε ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του

κανονισμού 1408/71, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, επέτρεπε την υπαγωγή του στη νομοθεσία του κράτους της κατοικίας του υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τους υπηκόους του εν λόγω κράτους, αφού έλαβε υπόψη την ιδιότητά του ως μέλους της οικογενείας εργαζομένου, υπηκόου άλλου κράτους μέλους.

6 Το Cour du travail της Λιέγης, που επελήφθη της διαφοράς κατόπιν εφέσεως του ONEM, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« I. Σημαίνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 ότι πρόσωπο, μη υπήκοος κράτους μέλους, μπορεί να υπαχθεί στους βελγικούς νόμους περί ανεργίας από το γεγονός και μόνο ότι η μητέρα του είναι υπήκοος κράτους μέλους, και αυτό κατ' εφαρμογή της φράσης " καθώς και για τα μέλη της οικογένειάς τους ", που περιέχεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος κανονισμού;

II. Στην περίπτωση κατά την οποία πρόσωπο, μη υπήκοος κράτους μέλους, υπάγεται στους βελγικούς νόμους περί ανεργίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 1 του προαναφερθέντος κανονισμού, υπάγεται στο άρθρο 124 του βελγικού βασιλικού διατάγματος της 20ής Δεκεμβρίου 1963 περί απασχολήσεως και ανεργίας, το οποίο προβλέπει επίδομα αναμονής για τους πρώην φοιτητές, οι οποίοι δεν έχουν ακόμη ανεύρει εργασία, και αυτό βάσει της ίσης μεταχειρίσεως που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος κανονισμού 1408/71, ενώ το άρθρο 67 του εν λόγω κανονισμού δεν προβλέπει προφανώς παρόμοια παροχή ανεργίας χωρίς περίοδο ασφαλίσεως ή απασχολήσεως; »

7 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, στο οποίο αναφέρεται το εθνικό δικαστήριο, έχει ως εξής:

« Ο παρών κανονισμός ισχύει για μισθωτούς ή μη μισθωτούς που υπάγονται ή υπήχθησαν στην νομοθεσία ενός ή περισσοτέρων από τα κράτη μέλη και είναι υπήκοοι ενός από τα κράτη μέλη ή απάτριδες ή πρόσφυγες που κατοικούν στο έδαφος ενός κράτους μέλους, καθώς και για τα μέλη της οικογένειάς τους και για τους επιζώντες. »

8 Εφόσον περιλαμβάνονται στα πρόσωπα στα οποία έχει εφαρμογή ο κανονισμός 1408/71, τα μέλη της οικογενείας εργαζομένου υπηκόου κράτους μέλους πρέπει, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, να υπάγονται στη

νομοθεσία κάθε κράτους μέλους « υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού ».

9 Για να δοθεί απάντηση στο πρώτο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου πρέπει, πρώτον, να διευκρινιστεί ποιες είναι οι παροχές που δικαιούνται τα μέλη της οικογένειας εργαζομένου, υπηκόου κράτους μέλους, δυνάμει του κανονισμού 1408/71.

10 Σχετικά, το ONEM και η Επιτροπή, που υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις δυνάμει του άρθρου 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου ΕΟΚ, αναφέρθηκαν στην απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 1976 (Kermaschek, 40/76, Rec. σ. 1669).

11 Κατά την Επιτροπή, η απόφαση αυτή καθιερώνει σαφή διάκριση μεταξύ των μισθωτών εργαζομένων, αφενός, και των μελών της οικογένειάς τους και των επιζώντων τους, αφετέρου. Ενώ τα πρόσωπα που ανήκουν στην πρώτη κατηγορία μπορούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματα παροχών που προβλέπει ο κανονισμός 1408/71 ως ίδια δικαιώματα, τα πρόσωπα που υπάγονται στη δεύτερη κατηγορία μπορούν να αξιώσουν μόνο τα ελκόμενα από άλλον δικαιώματα, τα οποία απέκτησαν ως μέλη της οικογένειας ή ως επιζώντες εργαζομένου, δηλαδή ενός προσώπου που περιλαμβάνεται στην πρώτη κατηγορία.

12 Τα πλεονεκτήματα που διεκδικεί εν προκειμένω ο Deak δεν συνιστούν, κατά την Επιτροπή, παροχή την οποία θα μπορούσε να αξιώσει ως μέλος οικογένειας διακινούμενου εργαζομένου που αναζητεί εργασία, κατά το μέτρο που η παροχή αυτή δεν συνιστά δικαίωμα ελκόμενο από άλλον, το οποίο απορρέει από την ιδιότητα του διακινούμενου εργαζομένου την οποία έχει η μητέρα του Deak. Η Επιτροπή παρατηρεί σχετικά ότι τα επιδόματα αναμονής που προβλέπει η βελγική νομοθεσία χορηγούνται στους νέους οι οποίοι, υπό την ιδιότητα αυτή, αναζητούν εργασία και όχι επειδή είναι « μέλη της οικογένειας » εργαζομένου. Επομένως, η Επιτροπή προτείνει να δοθεί αρνητική απάντηση στο πρώτο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο.

13 Ο ONEM συμμερίζεται ουσιαστικά την άποψη που διατύπωσε η Επιτροπή ως προς την ερμηνεία του κανονισμού 1408/71.

14 Πρέπει σχετικά να παρατηρηθεί ότι, όπως προκύπτει από την προαναφερόμενη απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 1976, όσον αφορά κυρίως τα επιδόματα ανεργίας, τα μέλη της οικογένειας διακινούμενου εργαζομένου υπηκόου κράτους μέλους, ανεξάρτητα

από την ιθαγένειά τους, δικαιούνται μόνο τις παροχές ανεργίας που προβλέπουν οι νομοθεσίες των κρατών μελών για τα μέλη της οικογένειας των εργαζομένων.

15 Όσον αφορά τα επιδόματα αναμονής στα οποία αναφέρεται το εθνικό δικαστήριο, πρόκειται για παροχή προβλεπόμενη υπέρ των νέων που αναζητούν εργασία λόγω της προσωπικής τους καταστάσεως και όχι λόγω του ότι είναι μέλη της οικογένειας εργαζομένου.

16 Από τα παραπάνω έπεται ότι ο υπήκοος τρίτου κράτους, μέλος της οικογένειας εργαζομένου, υπηκόου κράτους μέλους, δεν μπορεί να επικαλεστεί τον κανονισμό 1408/71 και ιδίως τα άρθρα 2, παράγραφος 1, και 3, παράγραφος 1, για να αξιώσει τη χορήγηση των επιδομάτων αναμονής, τα οποία προβλέπει υπέρ των νέων που αναζητούν εργασία η νομοθεσία κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου απασχολείται ο εργαζόμενος.

17 Υπό τις περιστάσεις αυτές, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα του παραπέμποντος δικαστηρίου, εφόσον το ερώτημα αυτό υποβλήθηκε αποκλειστικά για την περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο θα απαντούσε καταφατικά στο πρώτο ερώτημα.

18 Πάντως, προκειμένου να δοθούν στο εθνικό δικαστήριο όλα τα στοιχεία ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου που είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του, πρέπει να εξεταστεί ένα άλλο ζήτημα, το οποίο ανέκυψε κατά τη διαδικασία και αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).

19 Σχετικά, η Επιτροπή υποστήριξε ότι τα επιδόματα αναμονής, στα οποία αναφέρεται το εθνικό δικαστήριο, συνιστούν κοινωνικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 7, παράγραφος 2, και ότι, ως εκ τούτου, πρέπει να χορηγούνται στα τέκνα εργαζομένου, υπηκόου κράτους μέλους ανεξάρτητα από την ιθαγένεια των τέκνων. Ο Deak, ο οποίος περιορίστηκε κατά την παρούσα διαδικασία να αναπτύξει προφορικά τις παρατηρήσεις του, υποστήριξε επίσης την ίδια άποψη. Όσον αφορά το ΟΝΕΜ, δήλωσε ότι δεν έχει να διατυπώσει σχετικές παρατηρήσεις.

20 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68, ο εργαζόμενος υπήκοος κράτους μέλους απολαύει, στην επικράτεια των άλλων κρατών μελών, « των ιδίων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους ».

21 Όπως επανειλημμένως έκρινε το Δικαστήριο (τελευταία με την απόφασή του της 27ης Μαρτίου 1985, Hoeckx, 249/83, Συλλογή 1985, σ. 982), η έννοια του κοινωνικού πλεονεκτήματος που αναφέρει το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 περιλαμβάνει όλα τα πλεονεκτήματα « τα οποία, ανεξαρτήτως του αν συνδέονται ή όχι με σύμβαση εργασίας, αναγνωρίζονται γενικά στους ημεδαπούς εργαζομένους, λόγω κυρίως της αντικειμενικής ιδιότητάς τους ως εργαζομένων ή λόγω του ότι έχουν απλώς την κατοικία τους στο εθνικό έδαφος και που η επέκτασή τους στους εργαζομένους, υπηκόους άλλων κρατών μελών, εμφανίζεται επομένως ικανή να διευκολύνει την κινητικότητά τους στο εσωτερικό της Κοινότητας ».

22 Όπως προκύπτει από τις αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου 1975 (Cristini, 32/75, Rec. σ. 1085) και της 16ης Δεκεμβρίου 1976 (Inzirillo, 63/76, Rec. σ. 2057), η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που καθιερώνει το άρθρο 7 του κανονισμού 1612/68 αποσκοπεί επίσης στο να παρεμποδίσει τις δυσμενείς διακρίσεις εις βάρος των κατιόντων οι οποίοι είναι προστατευόμενα πρόσωπα του εργαζομένου.

23 Πράγματι, ο εργαζόμενος που φροντίζει να εξασφαλίσει στα τέκνα του τις κοινωνικές παροχές που προβλέπουν οι νομοθεσίες των κρατών μελών προς υποστήριξη των νέων οι οποίοι αναζητούν εργασία δεν θα ενθαρρυνόταν να παραμείνει στο κράτος μέλος όπου έχει εγκατασταθεί και εξεύρει την απασχόλησή του, αν το κράτος αυτό μπορούσε να αρνηθεί στα τέκνα του, λόγω της αλλοδαπής ιθαγένειάς τους, τις εν λόγω παροχές. Το αποτέλεσμα αυτό, όπως διασαφηνίστηκε με την προαναφερόμενη απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1976, θα αντιστρατευόταν το σκοπό που επιδιώκεται με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, αν ληφθεί υπόψη, μεταξύ άλλων, το αναγνωριζόμενο δυνάμει της αρχής αυτής δικαίωμα του εργαζομένου και των μελών της οικογένειάς του να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους στο οποίο ο εργαζόμενος είχε την απασχόλησή του, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζει ο κανονισμός 1251/70 της Επιτροπής, της 29ης Ιουνίου 1970 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 64).

24 Συνεπώς επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά το άρθρο 7 του κανονισμού 1612/68, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να αρνηθεί στα εξαρτώμενα τέκνα εργαζομένου, υπηκόου άλλου κράτους μέλους, τη χορήγηση των επιδομάτων που προβλέπει η εθνική του νομοθεσία υπέρ των νέων οι οποίοι αναζητούν εργασία, λόγω της αλλοδαπής ιθαγένειας των τέκνων αυτών.

25 Το συμπέρασμα αυτό δεν μεταβάλλεται από το γεγονός ότι, όπως στην περίπτωση που αναφέρει το εθνικό δικαστήριο, το εν λόγω τέκνο δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους, αλλά υπήκοος τρίτης χώρας.

26 Πράγματι, όπως ορθώς παρατήρησε η Επιτροπή, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που καθιερώνει το άρθρο 7 του κανονισμού 1612/68 έναντι των εργαζομένων, υπηκόων κράτους μέλους, και εμμέσως των μελών της οικογένειάς τους εφαρμόζεται ανεξάρτητα από την ιθαγένεια των μελών αυτών. Αυτό επιβεβαιώνεται ρητά από το κείμενο του άρθρου 11 του εν λόγω κανονισμού, όπου ορίζεται ότι ο σύζυγος και τα τέκνα, τα οποία είναι κάτω των 21 ετών ή αυτά που συντηρεί υπήκοος κράτους μέλους που ασκεί στην επικράτεια ενός κράτους μέλους μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, έχουν το δικαίωμα να αναλαμβάνουν οποιαδήποτε μισθωτή δραστηριότητα στο σύνολο της επικράτειας του κράτους αυτού « ακόμη και αν δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους ».

27 Επομένως, στα ερωτήματα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι υπήκοος τρίτου κράτους, μέλος της οικογένειας εργαζομένου, υπηκόου κράτους μέλους, δεν μπορεί να επικαλεστεί τον κανονισμό 1408/71 και ιδίως τα άρθρα 2, παράγραφος 1, και 3, παράγραφος 1, για να αξιώσει τη χορήγηση των επιδομάτων αναμονής που προβλέπει υπέρ των νέων που αναζητούν εργασία η νομοθεσία κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου απασχολείται ο εργαζόμενος, αλλά ότι τα επιδόματα αυτά συνιστούν κοινωνικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68.

Επί των δικαστικών εξόδων

28 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, που υπέβαλε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Cour du travail της Λιέγης με απόφαση της 27ης Μαρτίου 1984, αποφασίζει:

Ο υπήκοος τρίτου κράτους, μέλος της οικογένειας εργαζομένου υπηκόου κράτους μέλους, δεν μπορεί να επικαλεστεί τον κανονισμό 1408/71 και ιδίως τα άρθρα 2, παράγραφος 1, και 3, παράγραφος 1, για να αξιώσει τη χορήγηση των επιδομάτων αναμονής που προβλέπει υπέρ των νέων που αναζητούν εργασία η νομοθεσία κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου απασχολείται ο εργαζόμενος. Πάντως, τα επιδόματα αυτά συνιστούν κοινωνικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68.

Bosco Koopmans Joliet

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 20 Ιουνίου 1985.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος

G. Bosco